

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2020/21:UFöU5

Internationella försvarssamarbeten

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om att regeringen bör tydliggöra sin säkerhetspolitiska linje. S, V och MP reserverar sig mot förslaget.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och att övriga motioner avslås.

I betänkandet finns tretton reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP) och två särskilda yttranden (M, V).

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:56 Internationella försvarssamarbeten

Sexton yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Övergripande frågor om internationella försvarssamarbeten.....	6
Försvarssamarbete inom EU.....	9
Försvarssamarbete med Nato.....	12
Nordiskt försvarssamarbete.....	14
Försvarssamarbete med övriga länder och regioner.....	18
Reservationer.....	23
1. Prioritering av internationella försvarssamarbeten, punkt 1 (SD).....	23
2. Fredsbyggande arbete och fredsfrämjande insatser, punkt 2 (V).....	24
3. Demokratisk värdegrund i försvarssamarbeten, punkt 3 (M, C, KD, L).....	25
4. Förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje, punkt 4 (S, V, MP).....	26
5. Försvarssamarbete inom EU, punkt 5 (M, KD).....	27
6. Försvarssamarbete inom EU, punkt 5 (V).....	28
7. Medlemskap i Nato, punkt 6 (M, C, KD, L).....	30
8. Världensavtal med Nato m.m., punkt 7 (V).....	31
9. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 8 (M, KD).....	33
10. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 8 (V).....	34
11. Försvarsförbund med Finland, punkt 9 (SD).....	35
12. Försvarssamarbete med länder utanför Norden, punkt 10 (V).....	35
13. Samarbete med Storbritannien efter Brexit, punkt 11 (M, C, KD, L).....	37
Särskilda yttranden.....	39
1. Förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje, punkt 4 (V).....	39
2. Europeiska fredsfaciliteten (M).....	39
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	40
Skrivelsen.....	40
Följdmotionerna.....	40
Motion från allmänna motionstiden 2020/21.....	42

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Prioritering av internationella försvarssamarbeten

Riksdagen avslår motion

2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

2. Fredsbyggande arbete och fredsfrämjande insatser

Riksdagen avslår motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1 och 10.

Reservation 2 (V)

3. Demokratisk värdegrund i försvarssamarbeten

Riksdagen avslår motion

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 3 (M, C, KD, L)

4. Förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om Sveriges säkerhetspolitiska linje och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 4 (S, V, MP)

5. Försvarssamarbete inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 4 och 7–9 samt

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2.

Reservation 5 (M, KD)

Reservation 6 (V)

6. Medlemskap i Nato

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 7 (M, C, KD, L)

7. Världlandsavtal med Nato m.m.

Riksdagen avslår motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 11 och 12.

Reservation 8 (V)

8. Nordiskt försvarssamarbete

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2 och

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 1.

Reservation 9 (M, KD)

Reservation 10 (V)

9. Försvarsförbund med Finland

Riksdagen avslår motion

2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 11 (SD)

10. Försvarssamarbete med länder utanför Norden

Riksdagen avslår motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 5 och 6.

Reservation 12 (V)

11. Samarbete med Storbritannien efter Brexit

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3586 av Allan Widman m.fl. (L) yrkande 1 och

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 5.

Reservation 13 (M, C, KD, L)

12. Internationella försvarssamarbeten

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:56 till handlingarna.

Stockholm den 15 april 2021

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Hans Wallmark (M), Björn Söder (SD), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Paula Holmqvist (S), Mikael Oscarsson (KD), Joar Forssell (L), Lars Andersson (SD), Camilla Hansén (MP), Hans Rothenberg (M), Jamal El-Haj (S) och Mattias Ottosson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I skrivelse 2020/21:56 redogör regeringen för Sveriges internationella försvarssamarbeten. Skrivelsen har remitterats till utrikesutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen beslutat att bereda skrivelsen tillsammans med tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU). Utrikesutskottet har överlämnat ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2020. En förteckning över vilka förslag som bereds av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet återfinns i bilaga 1.

Kabinettssekreterare Robert Rydberg informerade den 9 februari 2021 utrikesutskottet om de säkerhetspolitiska aspekterna av Storbritanniens utträde ur EU. Försvarsminister Peter Hultqvist informerade den 23 februari 2021 försvarsutskottet om de försvarspolitiska konsekvenserna av utträdet.

Bakgrund

I proposition 2020/21:30 lade regeringen fram förslag till riksdagens ställningstagande när det gäller försvarspolitikens inriktning för perioden 2021–2025. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlade i betänkande 2020/21:UFöU4 de säkerhetspolitiska delarna i propositionen samt följdmotioner. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2020/21:133 och 134). Regeringens förslag i totalförsvarspropositionen och motioner om försvarspolitiska frågor och totalförsvaret behandlades av försvarsutskottet i betänkande 2020/21:FöU4.

Regeringens överväganden i den försvarspolitiska propositionen redovisades med utgångspunkt bl.a. i Försvarsberedningens säkerhets- och försvarspolitiska rapporter Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för internationella försvarssamarbeten. Skrivelsens syfte är att beskriva bakgrunden till och den aktuella utvecklingen av internationella försvarssamarbeten som Sverige deltar i.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor om internationella försvarssamarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje och tillkännager det för regeringen.

Riksdagen avslår övriga motioner, bl.a. med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (M, C, KD, L) och 4 (S, V, MP) samt det särskilda yttrandet (V).

Skrivelsen

Enligt skrivelsen utgör utvecklingen av ett starkt totalförsvar och de internationella försvarssamarbetena de två ben på vilka den svenska försvarspolitik står. Sverige bedriver omfattande försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med andra stater och organisationer. I den försvarspolitiska propositionen Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) slogs fast att den försvarspolitiska inriktningen måste utgå från den förändrade säkerhetspolitiska miljön, och tydligare inriktas mot den nationella försvarsdimensionen. Denna inriktning innebar också ytterligare en fördjupning av bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) innebär att denna linje fortsätter. De bedömningar av den säkerhetspolitiska och försvarspolitiska inramningen till dessa samarbeten som regeringen redovisat i denna totalförsvarspropositionen gäller fortfarande.

Tillsammans med andra stater och organisationer bidrar Sverige aktivt till ett försvarspolitiskt sammanhang som höjer den konfliktavhållande tröskeln. Genom fördjupade försvarssamarbeten axlar Sverige ansvaret som en trovärdig, pålitlig och solidarisk samarbetspartner, vilket bidrar till stabilitet och säkerhet i vårt närområde och i Europa.

Förutsättningsutredningen har i betänkandet Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64) konstaterat att samarbeten på försvarsområdet kan bedrivas på olika sätt och i varierande omfattning. Samarbetet kan röra en eller flera typer av aktiviteter, vara mer eller mindre omfattande inom de valda samarbetsområdena och involvera länder i flera olika konstellationer. Exempel på områden som försvarssamarbeten kan avse är informationsutbyte, samarbeten om

utbildning, övningar, materiel och förmågeutveckling samt mer operativa samarbeten som innebär att de samarbetande staterna stöder varandra eller i övrigt agerar gemensamt med varandra i internationella krishanteringsoperationer eller i händelse av väpnade konflikter eller territoriella kränkningar.

Internationella försvarssamarbeten bidrar enligt regeringen till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet samt tjäna ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Dessa samarbeten utgör en integrerad del av den solidariska säkerhetspolitiken, som förutsätter att Försvarsmakten och andra myndigheter kan verka tillsammans med andra. Att delta i internationella militära insatser stärker Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Därtill stärks Sveriges nationella säkerhet genom den verksamhet som bedrivs i insatsområdena. Sverige bör därför prioritera deltagande utifrån en samlad ansats.

Samarbeten med olika länder i, och med engagemang i, Östersjöregionen är enligt skrivelsen av stor betydelse för säkerheten och stabiliteten i vårt närområde och därmed för Sverige. Det är avgörande att Sverige kan ta emot och ge militärt och civilt stöd. På så sätt skapas en reell möjlighet att agera tillsammans och samordnat i händelse av kris eller krig. Planering bör därför, så långt det är möjligt inom ramen för vår solidariska säkerhetspolitik, göras tillsammans med andra. Detta gäller för totalförsvaret i sin helhet.

Motionerna

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. yrkandena 1 och 2 att regeringen bör göra en tydlig prioritering när det gäller de internationella försvarssamarbetena och klargöra den praktiska nyttan för Sverige i varje sådant samarbete.

Centerpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 2 att Sverige inom ramen för de internationella försvarssamarbetena alltid ska ta ställning för våra demokratiska grannars säkerhet och den demokratiska värdegrund som förenar oss. I yrkande 3 anför att regeringen behöver tydliggöra sin säkerhetspolitiska linje.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. yrkande 1 att Sverige bör öka sitt engagemang för det fredsförebyggande arbetet både nationellt och internationellt. I yrkande 10 anför att Sverige bör verka för att reformera de fredsbevarande insatserna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att alla beslut om försvarspolitiska samarbeten ska stämma överens med de riktlinjer som ges i riksdagens beslut om Sveriges försvarspolitiska inriktning (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:UFöU4, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:133 och 134).

Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att 10 kap. 3 § regeringsformen anger att riksdagens godkännande krävs innan regeringen ingår en för riket bindande internationell överenskommelse, om överenskommelsen är av större vikt. Undantag kan dock göras om rikets intresse kräver det. Regeringen ska då i stället överlägga med Utrikesnämnden innan överenskommelsen ingås. Utskottet står fast vid sin uppfattning att det är väsentligt att beslut om att delta i säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten är parlamentariskt förankrade (bet. 2017/18:UFöU3).

Utskottet delar regeringens uppfattning i skrivelsen att internationella försvarssamarbeten bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet samt tjänar ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Dessa samarbeten utgör en integrerad del av den solidariska säkerhetspolitiken, som förutsätter att Försvarsmakten och andra myndigheter kan verka tillsammans med andra. Att delta i internationella militära insatser stärker Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Därtill stärks Sveriges nationella säkerhet genom den verksamhet som bedrivs i insatsområdena. Sverige bör därför prioritera deltagande utifrån en samlad ansats.

Dessutom kan utskottet påminna om att regeringen i totalförsvarspropositionen framhöll att deltagandet i internationella militära insatser bör utgå från de resurser och förmågor som utvecklas inom ramen för Försvarsmaktens förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp. I totalförsvarspropositionen anförs att svenskt deltagande i internationella militära insatser under nästa försvarsbeslutsperiod måste övervägas noga och utifrån en bred analys. Analysen måste enligt bedömningen innefatta utrikes- och säkerhetspolitiska avvägningar, inklusive insatsernas roll i Sveriges internationella försvarssamarbeten. En bedömning måste också göras av var och i vilka konstellationer Sverige kan göra störst nytta med de begränsade resurser som kommer att kunna ställas till förfogande under denna period. I varje enskilt fall framhåller regeringen att noggranna bedömningar måste göras. Utskottet utgår från att motsvarande bedömningar görs även vid överväganden om övriga internationella försvarssamarbeten.

Det är tydligt i regeringens skrivelse att det är de bilaterala samarbetena som regeringen lägger sin kraft på. Både EU- och Natosamarbetena redogörs för kort och utan större framåtblickande ambitioner. Det fanns heller inte i regeringens försvarspolitiska proposition. Det är alltså oklart hur regeringen ser att försvarssamarbetet inom dessa organisationer behöver utvecklas. I avsnittet om EU begränsar regeringen omfattningen av Sveriges solidariska säkerhetspolitik genom att koppla den till EU-medlemskapet. Därmed ger man enligt utskottets bedömning intryck av att exkludera våra nordiska grannar som inte är medlemmar och spär på osäkerheten som finns kring svensk säkerhetspolitik.

I den politiska diskussion som uppstått med anledning av att riksdagen tillkännagett för regeringen att Sverige bör uttala en Natooption i sin säkerhetspolitiska linje hävdar regeringen att tvära kast ska undvikas i

säkerhetspolitiken. Regeringen måste då, utifrån riksdagens tillkännagivande, säkerställa brett stöd för Sveriges säkerhetspolitik och därmed tydliggöra en förankrad svensk säkerhetspolitisk linje. I dagsläget har den svagt stöd och framstår som innehållande både tvära kast och stora osäkerheter. Vad utskottet här anför om Sveriges säkerhetspolitiska linje bör riksdagen ge regeringen till känna med bifall till motion 2020/21:3832 yrkande 3.

Vad gäller motionsförslagen om fredsbyggande arbete och fredsbevarande insatser vill utskottet hänvisa till sina ställningstaganden i betänkande 2020/21:UFöU4 där dessa frågor nyligen behandlades.

Med hänvisning till vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2020/21:3810 yrkandena 1 och 2, 2020/21:3814 yrkandena 1 och 10 samt 2020/21:3832 yrkande 2.

Försvsarssamarbete inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 5 (M, KD) och 6 (V).

Skrivelsen

EU är enligt skrivelsen Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. Sveriges EU-medlemskap utgör grunden för den unilaterala solidaritetsförklaringen och den solidariska säkerhetspolitiken.

Försvsarrelaterade frågor återfinns såväl inom det mellanstatliga samarbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken inom EU (Gusp), vilket regleras i fördraget om Europeiska unionen (FEU), som inom det överstatliga samarbetet, vilket regleras i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Sedan EU:s Globala strategi presenterades av den höga representanten 2016 har säkerhets- och försvsarssamarbetet inom EU utvecklats och förstärkts och ett antal initiativ inom försvsarområdet har startats, såsom

- det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco)
- den samordnade årliga försvsaröversikten (Card)
- EU:s militära planerings- och ledningskapacitet (MPCC)
- den europeiska fredsfaciliteten (EPF)
- det försvsarindustriella utvecklingsprogrammet EDIDP (för åren 2019–2020)
- Europeiska försvsarfonden (EDF:n för åren 2021–2027).

Dessa initiativ utgör komplement till de civila verktyg som tillsammans med de militära verktygen utgör grunden i den gemensamma säkerhets- och försvsarpolitiken. I den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027

inkluderas för första gången en rubrik om säkerhet och försvar som förutom EDF även innehåller medel för militär rörlighet. I juni 2020 fattade rådet beslut om att gå vidare med en s.k. strategisk kompass som ska kunna bidra till att ge politisk vägledning för den fortsatta utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarssamarbete. Fyra fokusområden har identifierats:

1. krishantering
2. förmågeutveckling
3. partnerskap
4. motståndskraft

Arbetet förutses pågå fram till 2022 och avslutas med ett antagande av den strategiska kompassen.

Arbetet med Pesco fortskrider genom att både projekten inom Pesco och åtagandena för att förbättra de deltagande staternas militära förmågor genomförs. Sverige deltar för närvarande i sex projekt och är observatör i elva. Som ett led i fullgörandet av åtaganden inom Pesco har Sverige under andra halvåret 2020 också deltagit i en av EU:s stridsgrupper under ledning av Tyskland. Under 2020 har en strategisk översyn av Pesco genomförts och rådet antog beslut om generella villkor enligt vilka tredjeländer i undantagsfall ska kunna bjudas in att delta i enskilda Pesco-projekt. Under 2020 genomfördes även den första fullständiga samordnade årliga försvarsöversikten (Card) som bidrar till att samla information om medlemsstaternas försvarsansträngningar. Parallellt fortgår också arbetet inom ramen för Europeiska försvarsbyrån.

Förhandlingarna om Europeiska försvarsfonden är avslutade och förordningen kan antas när EU:s långtidsbudget formellt har beslutats. Ett generaldirektorat för försvarsindustri och rymden har inrättats inom EU-kommissionen. Samarbetet inom unionen för att förenkla militär rörlighet har fortsatt i flera spår, bl.a. med fokus på att underlätta förfarandet vid gränspassage och arbetet med förbättrad transportinfrastruktur för dubbel användning. Arbetet inom EU med hanteringen av hybridhot fortsätter att utvecklas och EU har vidtagit en rad åtgärder på flera områden.

Sverige har bidragit till EU:s samtliga militära insatser och bidrar för närvarande med bl.a. rådgivare och instruktörer till EU:s pågående tränings- och utbildningsinsatser (EUTM) i Mali, Centralafrikanska republiken och Somalia. Sverige bidrar även till operation Irini i östra Medelhavet sedan insatsen upprättades i april 2020 och till operation Atalanta i Adenviken utanför Somalias kust sedan 2008.

Motionerna

Moderaterna och kristdemokraterna påtalar i kommittémotion 2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. yrkande 2 vikten av att Sverige är aktivt i det fortsatta försvarssamarbetet inom EU och driver på i frågor som är viktiga för vår säkerhet och våra intressen.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. yrkandena 7 och 8 att Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt att Sverige ska lämna Europeiska försvarsbyrån och Pesco. Sverige ska enligt motionärerna inte heller delta i Europeiska försvarsfonden eller den europeiska fredsfaciliteten (yrkande 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning i skrivelsen att EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform. Sveriges EU-medlemskap utgör grunden för den unilaterala solidaritetsförklaringen och den solidariska säkerhetspolitiken. Utskottet står därmed fast vid sitt ställningstagande i betänkande 2020/21:UFöU4 om vikten av att sammanhållningen, samarbetet, solidariteten och integrationen inom EU värnas och stärks.

Utskottet noterar att säkerhets- och försvarspolitik diskuterades vid Europeiska rådets möte den 24–25 februari 2021. Rådet uttalade efter mötet bl.a. att det

- har en fortsatt beslutsamhet att genomföra den strategiska agendan 2019–2024 genom att eftersträva ett mer strategiskt tillvägagångssätt och öka EU:s förmåga att agera autonomt
- har en beslutsamhet att ha ett nära samarbete med Nato och ser fram emot att samarbeta med USA:s nya administration
- understryker de betydande steg som har tagits för att stärka EU:s säkerhets- och försvarspolitik med sikte på att fördjupa det samarbetet inom exempelvis den europeiska fredsfaciliteten och Pesco.
- understryker målet att stärka europeisk resiliens och reaktionsförmåga på cyberområdet mot bakgrund av flera komplexa cyberhot.
- uppmanar till ökat samarbete och ökad samordning för att förhindra och reagera på hybridhot och desinformation, bl.a. genom deltagande av den privata sektorn och berörda internationella aktörer.
- uppmanar den höga representanten och medlemsstaterna att fortsätta arbetet med den strategiska kompassen för antagande senast i mars 2022.

Rådet nådde också en uppgörelse om den europeiska fredsfaciliteten. I linje med EU:s globala strategi från 2016 är målet med faciliteten dels att förbättra EU:s förmåga att förebygga och snabbt reagera på kriser och konflikter i områden där hoten mot säkerheten är som mest akuta och kritiska, dels att ge partnerländer och regionala och internationella organisationer möjlighet att göra detsamma. Det nya instrumentet kommer att ha en budget på 5 miljarder euro för perioden 2021–2027 och ska finansieras genom årliga bidrag från EU:s medlemsstater.

Faciliteten gör det möjligt för EU att för första gången komplettera sina gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska (GSFP) uppdrag och insatser i värdländer med biståndsåtgärder, bl.a. genom att tillhandahålla militär- och försvarsrelaterad utrustning, infrastruktur och assistans, på begäran av

tredjeländer eller av regionala och internationella organisationer. Biståndsåtgärderna kommer att ingå i en tydlig och konsekvent politisk strategi och åtföljas av grundliga riskbedömningar och kraftfulla skyddsåtgärder. Den europeiska fredsfaciliteten ersätter den fredsbevarande resursen för Afrika, som i dag är EU:s viktigaste instrument för att bidra till finansieringen av insatser som leds av Afrikanska unionen eller afrikanska regionala organisationer. Dessutom kommer faciliteten att ersätta den s.k. Athenmekanismen, som tidigare användes för att finansiera gemensamma operativa kostnader för EU:s enskilda militära GSFP-uppdrag och GSFP-insatser. Med den nya europeiska fredsfaciliteten kommer EU nu att kunna bidra till finansieringen av fredsfrämjande insatser som leds av partner överallt i världen.

Frågan om svenskt deltagande i Europeiska försvarsbyrån tas upp i en motion. Utskottet konstaterar att Europeiska försvarsbyrån som inrättades 2004 stöder projekt inom det europeiska försvarssamarbetet och fungerar som forum för samarbete mellan de europeiska försvarsmyndigheterna. Samtliga EU:s medlemsstater utom Danmark är medlemmar. Europeiska försvarsbyrån främjar samarbete, tar fram nya initiativ och lösningar för att förbättra försvarskapaciteten och hjälper de medlemsländer som vill utveckla en gemensam försvarskapacitet. Försvarsbyrån har också en central roll när det gäller att utveckla den kapacitet som ligger till grund för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Sveriges medlemskap i Europeiska försvarsbyrån ligger enligt utskottets uppfattning väl i linje med utskottets ställningstagande om EU:s roll i Sveriges säkerhets- och försvarssamarbete.

Utskottet står också fast vid sina ställningstaganden i betänkande 2010/21:UFöU4 om Pesco, Europeiska försvarsfonden och den europeiska fredsfaciliteten och avstyrker därmed motion 2020/21:3814 yrkandena 7–10. Motion 2020/21:3816 yrkande 2 avstyrks också i den mån den inte tillgodosätts genom vad utskottet anfört.

Försvarssamarbete med Nato

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna, bl.a. med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 7 (M, C, KD, L) och 8 (V).

Skrivelsen

Regeringen anför i skrivelsen att Nato är en central aktör för europeisk säkerhet och integration samt för internationell krishantering. Nato upprätthåller de kollektiva säkerhetsgarantierna inom alliansen och är den tydligaste manifestationen av den transatlantiska länken. Vidare utgör

organisationen det viktigaste forumet för en bred säkerhetspolitisk dialog mellan Nordamerika och Europa.

Programmet Partnerskap för fred (PFF) är ett samarbete mellan Natomedlemmar och andra stater som grundades 1994. Sverige anslöt sig samma år. 1997 blev Sverige del av Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR). Samverkan med Nato konkretiserades genom ett individuellt partnerskapsprogram (IPP) som innehöll både militära och civila delar. PFF-samarbetet gav även möjlighet att delta i PFF-övningar och Natoövningar som var öppna för partnerländer samt utgjorde en grund för Sveriges deltagande i Natoledda militära insatser i Bosnien, Kosovo, Afghanistan och Libyen.

I samband med Natotoppmötet i Wales 2014 fick Sverige status som en av Natos s.k. Enhanced Opportunities Partners (EOP). EOP-statusen ger möjligheter att tillsammans med Nato utveckla ett individualiserat partnerskap som bygger på gemensamma intressen och ömsesidig nytta. Statusen förlängs i treårsintervaller, vilket innebär att Sveriges status förnyades 2017 och 2020. Den försämrade säkerhetssituationen i Sveriges närområde har lett till ett ökat fokus på samarbete i närområdet inom ramen för partnerskapet, samtidigt som Sverige fortsätter att delta i Natoledda internationella krishanteringsinsatser. Inom ramen för EOP-statusen har samarbetet med Nato fortsatt att fördjupas med fokus på politisk dialog, utbildning och övningar samt informationsutbyte. Särskilt viktig är den dialog om säkerheten i närområdet som Sverige och Finland för med Nato, där möten i s.k. 30 + 2-format hålls regelbundet på politisk nivå, tjänstemannanivå och militär nivå.

Bland de internationella försvarssamarbetena är det i första hand Natosamarbetet som bidrar till att utveckla Försvarsmaktens samlade förmåga att hantera en kvalificerad motståndare. Nato har som enda organisation en lednings- och planeringsstruktur som har förmåga att leda stora och krävande militära operationer, vilket har betydelse för säkerheten i vårt närområde.

Sverige har deltagit i ett flertal Natoövningar såsom Trident Juncture 2018, stabsövningen Trident Jupiter 2019 och den strategiska politisk-militära stabsövningen Crisis Management Exercise, där Sverige deltagit sedan 1997 genom såväl Regeringskansliet som relevanta myndigheter. Partnerskapet med Nato ger Försvarsmakten tillgång till kvalificerad utbildnings-, tränings-, och övningsverksamhet, forskning och utveckling samt standardiserings-, evaluerings-, och certifieringsverksamhet. Detta är centralt för Försvarsmaktens interoperabilitet.

I syfte att förbättra samarbetet mellan EU och Nato undertecknade organisationerna en gemensam deklaration om fördjupat samarbete 2016. År 2018 undertecknades en ny gemensam deklaration med fokus på sju konkreta samarbetsområden inklusive hybridhot och cyberhot.

Motionerna

Moderaterna och Kristdemokraterna understryker i kommittémotion 2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. yrkande 3 att Natos och USA:s roll för

Europas säkerhet är central och att det därför är prioriterat att vårda och stärka den transatlantiska länken. I yrkande 4 anförs att Sverige ska gå med i Nato.

Centerpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 1 bl.a. att Sverige ska söka medlemskap i Nato.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. yrkandena 11 och 12 att regeringen bör återkomma med förslag om att säkerställa att svensk militär inte deltar i Natostaber och att samförståndsavtalet om världsstöd med Nato snarast bör rivas upp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning i skrivelsen att Nato är en central aktör för europeisk säkerhet och integration samt för internationell krishantering. Nato upprätthåller de kollektiva säkerhetsgarantierna inom alliansen och är den tydligaste manifestationen av den transatlantiska länken. Vidare utgör organisationen det viktigaste forumet för en bred säkerhetspolitisk dialog mellan Nordamerika och Europa. Utskottet noterar att Europeiska rådet i sitt uttalande efter mötet den 24–25 februari uttryckte en beslutsamhet att ha ett nära samarbete med Nato och såg fram emot att samarbeta med USA:s nya administration.

De frågor som tas upp i motionerna behandlades nyligen av utskottet i betänkande 2020/21:UFöU4. Utskottet står fast vid de ställningstaganden som gjordes där och avstyrker därmed motionerna 2020/21:3814 yrkandena 11 och 12, 2020/21:3816 yrkandena 3 och 4 samt 2020/21:3832 yrkande 1.

Nordiskt försvarssamarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna, bl.a. med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 9 (M, KD), 10 (V) och 11 (SD).

Skrivelsen

Regeringen konstaterar i skrivelsen att det finns en lång tradition av försvarssamarbete i Norden, både bi- och multilateralt. Nordic Defence Cooperation (Nordefco) utgör sedan 2009 strukturen för både försvarspolitiskt och militärt nordiskt samarbete inom områdena policy, personal och utbildning, träning och övning, insatser samt materiel och förmågeutveckling. Samarbete inom dessa områden bedrivs genom styr- och arbetsgrupper både på ministerie- och försvarsmaktsnivå. Ordförandeskapet inom Nordefco roterar.

Samarbetet inom Nordefco är ett komplement till samarbetena inom EU och med Nato. Samarbetet syftar övergripande till att stärka den

försvarspolitiska dialogen och de deltagande ländernas nationella försvar och att finna gemensamma synergier och effektiva lösningar.

År 2018 undertecknade de nordiska försvarsministrarna ett strategiskt styrdokument för samarbetet, Vision 2025, som klargör att de nordiska länderna avser att stärka försvarsförmågan och att samarbetet ska omfatta fred, kris och konflikt. En nära nordisk, politisk och militär dialog om säkerhet och försvar ska säkerställas med fokus på att skapa förutsättningar att agera gemensamt i närområdet. Visionen omfattar ett antal målsättningar som täcker både etablerade samarbetsområden och nya element som de militära delarna inom totalförsvarsområdet, att stärka motståndskraften mot hybrid- och cyberhot, att stärka den transatlantiska relationen och logistiksamarbete i händelse av kris och konflikt.

Under det svenska ordförandeskapet i Nordefco 2019 inrättades en mekanism för kriskonsultationer och informationsutbyte mellan försvarsdepartementen som kan användas i händelse av kris eller konflikt. Under 2020 har kriskonsultationsmekanismen använts vid ett flertal tillfällen, bl.a. för att utbyta information om konsekvenser inom försvarsområdet av covid-19.

I enlighet med regeringens inriktning i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 är det av stor betydelse att det nordiska försvarssamarbetet utvecklas till att omfatta samarbete i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden. En sådan utvidgning av samarbetet har ett säkerhetspolitiskt värde samtidigt som det bidrar till effektivare resursanvändning och ökad operativ förmåga. Nordefco kan även utgöra ett ramverk för konsultationer och informationsutbyte om bilaterala och trilaterala samarbeten mellan de nordiska länderna.

Regeringen tar även upp försvarssamarbetet med Finland i skrivelsen och anger att det har en särställning i svensk försvars- och säkerhetspolitik.

I maj 2014 undertecknade Finlands och Sveriges försvarsministrar en handlingsplan för hur försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige kunde fördjupas. Av handlingsplanen framgick att försvarsmakterna skulle undersöka förutsättningarna för att fördjupa samarbetet inom samtliga stridskrafter i fråga om bl.a. övningar, utbildning och träning, luft- och sjöövervakning samt gemensam användning av militär infrastruktur. Den 17 februari 2015 presenterade försvarsministrarna den politiska inriktningen för den fortsatta fördjupningen av försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige. Samtidigt offentliggjordes att samarbetet även skulle omfatta operativ planering bortom fred och förberedelser för ett gemensamt användande av militära resurser i olika scenarier.

År 2018 undertecknades ett bilateralt samförståndsavtal på regeringsnivå mellan Finland och Sverige. Försvarssamarbetet omfattar fred, kris och krig och syftar till att skapa förutsättningar för gemensamt militärt agerande i olika scenarier. Försvarssamarbetet höjer därmed tröskeln för militära incidenter i närområdet.

Försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland har stor bredd och karakteriseras av en nära försvars- och säkerhetspolitisk dialog på såväl politisk nivå som tjänstemannanivå. Specifika samarbetsområden är gemensam operationsplanering, övningssamarbete, sammansatta förband, etablerande av säker kommunikation, luft- och sjöövervakning, försvarsmaterielsamarbete, ömsesidigt nyttjande av militär infrastruktur, militärt personalutbyte m.m. Sverige och Finland har även ett etablerat personalutbyte mellan det svenska Försvarsdepartementet och Försvarsministeriet i Helsingfors. Utbytet bidrar till kunskapsutbyte, ökat förtroende mellan finska och svenska tjänstemän och en djupare förståelse för respektive lands organisationskultur.

Det svensk-finska samarbetet omfattar ett stort antal aktiviteter som genomförs återkommande inom samtliga stridskrafter, inte minst inom ramen för nationell och internationell övningsverksamhet. Det svenska flygvapnet har vid ett flertal tillfällen deltagit i den finska luftförsvarsövningen Ruska, på liknande sätt har finska förband deltagit i den svenska flygvapenövningen. På veckobasis sker även omfattande flygövningssamarbete inom ramen för Cross Border Training (CBT). Den svensk-finska gemensamma marina stridsgruppen (Swedish-Finnish Naval Task Group, SFNTG) uppnådde initial operativ förmåga 2017, vilket innebär att stridsgruppen har förmåga att bedriva gemensam sjöövervakning och skydda sjöförbindelser. Målsättningen är att SFNTG ska uppnå full operativ förmåga 2023. Genom sjöövervaknings-samarbetet Sea Surveillance Cooperation Finland-Sweden (Sucfis) delar Sverige och Finland sjölägesbild. Sverige och Finland genomför regelbundet marin övningsverksamhet, såväl bilateralt som trilateralt tillsammans med USA och inom ramen för etablerade internationella övningar (t.ex. Baltops och Northern Coasts). Finland deltar som regel i den årligen återkommande nationella marina övningen Swedish Naval Exercise (Swenex). Dessutom finns ett mycket nära samarbete mellan Amfibieregementet och Nylands brigad. Samarbetet intensifierades vid millennieskiftet, och i dagsläget finns ett väl utvecklat koncept för ett gemensamt förband kallat Swedish Finnish Amphibious Task Unit (Swefin ATU). På marksidan finns ett omfattande samarbete som inkluderar såväl utbyten på förbandsnivå som deltagande i ländernas nationella övningsverksamhet, med det omfattande finska deltagandet i den svenska arméövningen Nordanvind 2019 som ett exempel.

Materielsamarbete sker bilateralt men även inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet. Sverige och Finland samarbetar exempelvis i ett tiotal bilaterala samarbetsgrupper i fråga om materiel och logistik, som samordnas med samarbetet i Nordefco. Ett fördjupat bilateralt försvarsmaterielsamarbete bidrar till en ökad interoperabilitet mellan de finska och svenska försvarsmakterna och därmed en ökad operativ förmåga.

Försvarssamarbetet med Finland omfattar även gemensam operationsplanering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i olika scenarier. Det kan exempelvis gälla att hävda respektive lands territoriella integritet eller att utöva rätten till självförsvar

enligt artikel 51 i FN:s stadga. Att möjliggöra gemensamt militärt agerande på respektive lands territorium är i detta sammanhang en viktig del.

Den 8 september 2020 beslutade riksdagen att ge regeringen utökad rätt att besluta om att ge och ta emot operativt militärt stöd inom ramen för försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland. Den 15 oktober 2020 trädde den nya lagen i kraft. I lagen bemyndigas regeringen att fatta vissa beslut om att lämna respektive ta emot militärt stöd inom ramen för samarbetet. Det rör sig om beslut om att sätta in svenska väpnade styrkor för att bistå Finland med att hindra kränkningar av finskt territorium och beslut om att ta emot militärt stöd i form av militära styrkor från Finland, dels för att hindra kränkningar av svenskt territorium, dels för att möta ett väpnat angrepp mot Sverige. I regeringens proposition Operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (prop. 2019/20:110) redogörs även för hur riksdagens insyn och inflytande kan säkerställas inom ramen för regeringens nya beslutsbefogenheter. Beslut om att sätta in svenska väpnade styrkor för att bistå Finland att möta ett väpnat angrepp ska fortfarande godkännas av riksdagen.

I regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 lyfter regeringen fram att samarbetet med Finland har en särställning. Som det även uttalas i propositionen avser regeringen att, efter hand som den utökade krigsorganisationen etableras, se över möjligheterna att förbereda vissa svenska markförband för att kunna verka i Finland vid kris, krigsfara eller krig, om båda parter finner det lämpligt. Därtill framhålls att samarbetet mellan svenska och finska förband bör fortsätta utvecklas med ambitionen att öka graden av samordning mellan enheter och ömsesidigt personalutbyte för att öka förståelsen för arbetssätt och doktriner.

Motionerna

Moderaterna och Kristdemokraterna anför i kommittémotion 2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. yrkande 1 att utöver det rent militära samarbetet med Finland och de nordiska länderna bör även samarbetet för att möta hybridhot förstärkas.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3 att det finska försvarssamarbetet bör utvecklas till ett försvarsförbund.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. yrkande 2 att regeringen bör tydliggöra att det svensk-finska samarbetet också innebär att upprätthålla Åland som demilitariserad zon.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen i att det nordiska samarbetet inom Nordefco är ett komplement till samarbetena inom EU och med Nato. Samarbetet syftar övergripande till att stärka den försvarspolitiska dialogen och de deltagande ländernas nationella försvar och finna gemensamma

synergier och effektiva lösningar. Försvarssamarbetet med Finland har en särställning i svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Vad gäller frågan om Åland som demilitariserad zon vilken tas upp i en motion, vill utskottet påminna om att Ålands demilitarisering och neutralisering är underställd en internationell konvention från 1921 som Sverige ratificerat. Ålands demilitarisering har senare befasts i Moskvafördraget om Ålandsöarna 1940 och fredsfördraget i Paris 1947. Demilitariseringen är därmed inte en fråga som är underställd det aktuella svensk-finska samarbetet och den behandlas inte heller i skrivelsen. Utskottet utgår från att regeringen i alla internationella avtal säkerställer att de inte bryter mot Sveriges åtaganden i internationella konventioner. Motion 2020/21:3814 yrkande 2 avstyrks därmed.

Utskottet konstaterar att de frågor om hybridhot och ett svensk-finskt försvarsförbund som tas upp i motioner behandlades av utskottet i betänkande 2020/21:UFöU4. Utskottet står fast vid sina ställningstaganden i det betänkandet och avstyrker därmed motionerna 2020/21:3816 yrkande 1 och 2020/21:3810 yrkande 3.

Försvarssamarbete med övriga länder och regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna, bl.a. med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden och lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservation 12 (V) och 13 (M, C, KD, L).

Skrivelsen

Storbritannien

Regeringen konstaterar i skrivelsen att Sverige och Storbritannien historiskt har haft ett omfattande samarbete på försvarsområdet. Sedan 2014 har samarbetet med Storbritannien fördjupats väsentligt. Försvarsministrarna från Sverige och Storbritannien undertecknade 2014 en omfattande avsiktsförklaring som syftar till att ge ett uttalat politiskt stöd för det bilaterala samarbetet på försvarsområdet och dess fortsatta utveckling. År 2016 kompletterades avsiktsförklaringen med en bilaga i form av ett samarbetsprogram som beskriver gemensamma aktiviteter. Det bilaterala samarbetet har också betydelse för den transatlantiska länken.

Sverige och Storbritannien samarbetar återkommande inom ramen för internationella insatser. Även den brittiskleda styrkan Joint Expeditionary Force (JEF) utgör en viktig plattform för samarbetet.

Bilaterala avtal inom försvarsområdet mellan Sverige och Storbritannien bedöms inte påverkas av att Storbritannien har lämnat EU eftersom avtalen är

mellanstatliga. Som regeringen framhåller i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 så ligger en säkerhetspolitisk gemenskap mellan EU och Storbritannien i Sveriges intresse. Denna relation har även en bilateral dimension. Regeringen avser att föra en dialog med Storbritannien om hur den bilaterala säkerhetspolitiska relationen kan utvecklas nu när Storbritannien har lämnat EU.

Frankrike

Det framgår av skrivelsen att Sverige och Frankrike samarbetar såväl bilateralt som multilateralt på försvarsområdet. Fokusområden för samarbetet har bl.a. varit internationella insatser och på försvarsmaterielområdet.

Sverige har en regelbunden dialog med Frankrike om försvarsrelaterade frågor. Exempel är synen på utvecklingen i Europas närområde, utvecklingen av det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inom EU, strategiska frågor såsom icke-spridning och hybridhot samt internationella insatser. På militär nivå tar det bilaterala samarbetet sin utgångspunkt i operativt samarbete inom ramen för insatser och övningar. Bland annat deltog Frankrike med ett luftvärnskompani i försvarsmaktsövningen Aurora 17. I enlighet med riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali (prop. 2019/20:86) planerar Försvarsmakten för ett deltagande i specialförbandsinsatsen Task Force Takuba i Mali under 2020 och 2021 som Frankrike ledde. Sverige och Frankrike samarbetar också inom ramen för EU:s krishanteringsinsatser, bl.a. i Sahel och Centralafrikanska republiken.

USA

Det framgår av skrivelsen att Sverige och USA har en lång tradition av försvarspolitiskt samarbete. I den övergripande bilaterala relationen mellan Sverige och USA spelar försvarsrelaterade frågor en viktig roll. Länderna har i hög utsträckning en liknande syn på utmaningar för säkerhetssituationen i norra Europa och Östersjöområdet samt åtgärder för att hantera dessa.

Efter undertecknandet 2016 av en gemensam avsiktsförklaring har samarbetet ytterligare utvecklats och konkretiserats. Avsiktsförklaringen nämner, utöver den säkerhetspolitiska dialogen, fem nyckelområden för samarbetet: interoperabilitet, utbildning och övningar, materielanskaffning, forskning och utveckling samt multilaterala insatser.

Ett antal mötesformat finns för dialog och samarbete. För den säkerhets- och försvarspolitiska dialogen är det centrala formatet den bilaterala studiegruppen (BSG). Genom scenariobaserade diskussioner har den ömsesidiga kunskapen och förståelsen för hur respektive land skulle kunna agera i olika situationer ökat. Samarbetet på myndighetsnivå är väl utvecklat inom ett flertal mötesformat.

Samarbete avseende materiel, forskning och utveckling sker inom ramen för särskilda samförståndsavtal (Memorandum of Understanding, MoU och

Declaration of Principles, DOP). Utbytet involverar såväl Regeringskansliet som berörda försvarsmyndigheter och svenska försvars- och säkerhetsföretag. Det förekommer samarbete inom samtliga områden och försvarsgrenar. Tillgång till amerikansk teknologi och materiel är avgörande för flera svenska försvarssystem som t.ex. stridsflyg-, helikopter- och ledningssystem. Anskaffningen av luftvärnssystemet Patriot med medellång räckvidd innebär ytterligare en långsiktig förstärkning av den försvarspolitiska länken mellan Sverige och USA, vilket även har säkerhetspolitiska implikationer.

Sverige har ett omfattande övnings-samarbete med USA. I Aurora 17 deltog USA med ett kvalificerat bidrag som bestod av ca 1 000 amerikanska soldater från samtliga försvarsgrenar. På flygsidan finns sedan länge ett nära och välutvecklat samarbete, inte minst inom ramen för multilaterala flygövningar såsom Cross Border Training (CBT), Arctic Challenge Exercise (ACE), Finnish Swedish Training Event (FSTE) samt Natoövningen Ramstein Alloy. Därtill finns även flygövningssamarbeten inom t.ex. övningarna Aurora, Baltops och Cold Response. Inom ramen för Baltops, ACE samt bilaterala övningar har samarbetet med det amerikanska flygvapnet utvidgats till att omfatta samövningar med delar av de amerikanska bombflygstridskrafterna. Under hösten 2020 genomfördes en bilateral specialförbandsövning mellan Sverige och USA på svenskt territorium. Övningen omfattade moment inom domänerna land, luft och sjö. Cirka 200 amerikanska specialförbandsoperatörer och stödjande personal deltog i övningen.

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 betonar regeringen att en stark transatlantisk länk är avgörande för Europas och Sveriges säkerhet. För att ge trovärdighet och effektivitet i samarbetet anser regeringen att ytterligare steg som anpassningar i infrastruktur m.m. och förberedda planer kan vara nödvändiga.

Motionerna

Moderaterna och Kristdemokraterna anför i kommittémotion 2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. yrkande 5 att Sverige bör vara drivande inom EU för att inkludera Storbritannien som en stark och integrerad part i ett fortsatt samarbete på försvars- och säkerhetsområdet.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. yrkande 1 att regeringen bör dra tillbaka det svenska deltagandet i den franska militära insatsen Task Force Takuba i Mali. I yrkande 4 anför att regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna European Intervention Initiative (EI2). I yrkandena 5 och 6 anför att regeringen bör återkomma med förslag om att dels lämna den brittiska snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF), dels avveckla det trilaterala samarbetet med USA.

Liberalerna anför i kommittémotion 2020/21:3586 av Allan Widman m.fl. yrkande 1 att Sverige bör ge Storbritannien en unilateral solidaritetsförklaring.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av skrivelsen påverkas bilaterala avtal inom försvarsområdet mellan Sverige och Storbritannien inte av att Storbritannien har lämnat EU eftersom avtalen är mellanstatliga. Utskottet vill understryka vikten av att den bilaterala säkerhetspolitiska relationen med Storbritannien kan utvecklas efter det att Storbritannien lämnat EU och noterar att regeringen enligt skrivelsen avser att föra en dialog med Storbritannien om detta.

Utskottet noterar att regeringen även i utrikesdeklarationen 2021 uttalar att man vill fördjupa Sveriges och EU:s relation till Storbritannien, även inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Utskottet delar regeringens uppfattning att en säkerhetspolitisk gemenskap mellan EU och Storbritannien ligger i Sveriges intresse och förutsätter att regeringen bevakar och driver denna fråga såväl bilateralt som inom EU-samarbetet. Det framkom t.ex. av kabinettssekreterare Robert Rydbergs föredragning för utrikesutskottet att regeringen avser att hålla riksdagen informerad i frågan.

Utskottet noterar vidare att Storbritannien i mars 2021 presenterade en integrerad översyn av sin säkerhets-, försvars-, bistånds- och utrikespolitik efter utträdet från EU. Nato anges i översynen som grunden för euroatlantisk säkerhet. USA kommer fortsätta att vara landets främsta samarbetspartner vad gäller säkerhet- och försvarspolitik. Samarbete med EU och med enskilda EU-länder, däribland Sverige, omnämns som viktigt även i fortsättningen. Storbritanniens säkerhetspolitiska insatser kommer fortsätta att primärt fokusera på den euroatlantiska regionen och på stöd till Afrika och Mellanöstern, men man kommer också att öka sitt fokus på Ostasien och Indien. Försvarsanslagen kommer att öka med 24 miljarder pund de kommande fyra åren och antalet kärnstridspetsar kommer att utökas, med ett tak på högst 260 stycken. Storbritannien angav 2010 att de hade för avsikt att sänka taket för antalet kärnstridspetsar från 225 till 180 fram till mitten av 2020-talet, men menar att det inte längre är möjligt med tanke på den säkerhetspolitiska utvecklingen.

Utskottet konstaterar med anledning av ett motionsförslag att Joint Expeditionary Force (JEF) är ett brittiskt ramverk som utöver Storbritannien omfattar de nordiska och baltiska länderna samt Nederländerna. Vid behov ska styrkan kunna agera självständigt eller inom ramen för en insats som leds av FN, Nato eller EU. De deltagande nationerna beslutar från fall till fall om och hur de vill delta i en insats eller övning. Sverige gick med i JEF sommaren 2017. Utskottet delar regeringens bedömning att JEF utgör en viktig plattform för samarbetet med Storbritannien.

Utskottet noterar att Försvarsmakten regelbundet genomför samövningar med amerikanska enheter såväl inom ramen för etablerade internationella övningar som inom ramen för trilaterala övningar med Finland och genom bilateral övningsverksamhet. Exempelvis är ubåtsjakt ett av de moment som genomförs under övningen Baltops. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att övningssamarbetets omfattning och komplexitet är

tröskelhöjande samtidigt som det verkar som en stabiliserande faktor för närområdet.

Frågan om deltagande i European Intervention Initiative (EI2) tas upp i en motion. EI2 etablerades 2018 genom att nio europeiska stater (Belgien, Danmark, Estland, Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Portugal, Spanien och Storbritannien) undertecknade en gemensam avsiktsförklaring. Senare har Finland, Sverige, Norge och Italien anslutit sig. EI2 är ett initiativ som kan bidra till att stärka det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet i Europa. Syftet är att utveckla en gemensam strategisk kultur mellan de deltagande länderna och därmed den europeiska förmågan att agera i krishanteringsinsatser. EI2 omfattar inga stående militära förband, och beslut om att delta i en eventuell insats är ett nationellt beslut. Utskottet delar regeringens uppfattning att EI2 kan bidra till att stärka den europeiska förmågan att agera i hela spektrumet av fredsfrämjande insatser samt komplettera och ömsesidigt förstärkande redan existerande samarbetsformat.

Riksdagen beslutade våren 2020 om deltagande i Task Force Takuba i Mali (prop. 2019/20:86, bet. 2019/20:UFöU4, rskr. 2019/20:324). Utskottet står fast vid de ställningstaganden som gjordes i det sammanhanget och avstyrker därmed motion 2020/21:3814 yrkande 3.

Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet även motionerna 2020/21:3586 yrkande 1, 2020/21:3814 yrkandena 5 och 6 samt 2020/21:3816 yrkande 5. Utskottet föreslår slutligen att riksdagen lägger skrivelse 2020/21:56 till handlingarna.

Reservationer

1. Prioritering av internationella försvarssamarbeten, punkt 1 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Svensk säkerhetspolitik ska utgå från ett starkt totalförsvar vars styrka håller över tiden och inte används som en budgetregulator. Därtill finns de internationella försvarssamarbetena som utgör ett viktigt komplement till vår egen förmåga. Utvecklingen av de internationella försvarssamarbetena har under de senaste åren tilltagit, och detta är en utveckling som är positiv och viktig för att stärka Sveriges försvarsförmåga. Sverige behöver utveckla fler samarbeten utifrån våra säkerhetspolitiska intressen. Dessa intressen delas av många stater i vårt närområde och där finns fortsättningsvis en viktig utvecklingspotential.

De internationella försvarssamarbetena utgör en mycket stor möjlighet för Sverige att välja vad man vill samarbeta om och med vilka. Sverige är en uppskattad samarbetspartner och har varit det under en lång tid, tack vare den förmåga och professionalism som Försvarsmakten och andra myndigheter uppvisat. Möjligheten behöver nyttjas på rätt sätt och så att det maximalt stärker den svenska försvarsförmågan och svenska intressen.

I dagsläget är det tyvärr så att det inte finns en tydlig prioritering bland de samarbeten som redovisats. Dels ska den omfatta vilka stater och internationella organisationer som är mest prioriterade att samarbeta med och där det finns störst utveckling för att samarbeta, samt att det finns en tydlig motivering som tar sin utgångspunkt i det övergripande målet att stärka svenskt totalförsvar, dels behöver prioriteringen utgå från de områden som behöver definieras där ett internationellt samarbete kan stärka det svenska totalförsvaret. Exempel på sådana områden kan vara övningar och materiel.

Utgångspunkten när Sverige väljer att inleda ett internationellt försvarssamarbete måste i alla lägen vara vilken praktisk nytta samarbetet kan ge för att stärka det svenska totalförsvaret. Den praktiska nyttan behöver redovisas innan ett försvarssamarbete inleds samt följas upp under varje del av

samarbetet. De försvarssamarbeten som Sverige gått in i skiljer sig åt på flera sätt både när det gäller vilka stater eller organisationer som vi börjat samarbeta med och vilka områden som samarbetena omfattar. Det kan därför finnas behov av att redovisa de olika samarbetena på olika sätt. Redovisningen måste bli tydlig och där det finns möjlighet bör det kvantitativt kunna redovisas vilka mål som uppnåtts och på vilket sätt detta stärker svensk försvarsförmåga. Det finns inget egenintresse i att Sverige ska ha så många samarbeten som möjligt och varje samarbete drar resurser från de myndigheter som medverkar. Här behöver det noga bedömas var de resurserna gör mest nytta så att det inte blir ett samarbete för samarbetets egen skull.

2. Fredsbyggande arbete och fredsfrämjande insatser, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1 och 10.

Ställningstagande

Sverige ska vara en stark röst i det globala fredsarbetet. Sverige ska agera fredsfrämjande, fredsskapande och fredsbevarande på en folkrättsligt förankrad grund, t.ex. efter att en resolution antagits i FN:s säkerhetsråd. Vi ska delta aktivt i de samarbeten som ligger till grund för ett sådant arbete. Särskild tonvikt bör läggas på begreppet ”mänsklig säkerhet”. Det är ett begrepp som kan bilda utgångspunkt för ett nytänkande. Det myntades inom FN-systemet 1994 genom FN:s utvecklingsprogram (Human Development Report, UNDP) och markerar en förskjutning från staters säkerhet genom vapen, till folkens och människornas säkerhet genom utveckling och samarbete.

Genom att flytta fokus från staten till människorna förändras vår bild av vad som bör ingå i och prioriteras i en säkerhetspolitisk debatt, och än mer av hur säkerhetsproblem bör lösas. Sverige bör öka sitt engagemang för det fredsfrämjande arbetet både nationellt och internationellt.

Sveriges försvarsmakt ska kunna hjälpa till internationellt och vid behov agera fredsbevarande i andra delar av världen. Sverige ska värna folkrätten, mänskliga rättigheter och konfliktförebyggande insatser. Det svenska försvaret deltar i internationella insatser, inte för att kriga utan för att vara med och säkra fred och bygga upp samhällen, tillsammans med stora civila insatser

med bistånd och utvecklingsamarbete. Genom folkrätten har FN en särställning som det organ som kan ge mandat till internationella militära insatser med folkrättslig grund. FN ska ha kapacitet och förmåga att genomföra alla internationella insatser själva. Så är dock inte fallet. Under det senaste decenniet har FN delegerat genomförandet av ett stort antal internationella insatser till andra organisationer. Svenskt deltagande i insatser som beslutats av FN men genomförts av andra organisationer eller länder är ibland acceptabelt. Det ska dock finnas mycket goda skäl för att Sverige ska delta i en sådan insats. Sverige bör verka för att samtliga FN-insatser alltid har till uppgift att övervaka de mänskliga rättigheterna. I dag saknar exempelvis FN-styrkan Minurso i det ockuperade Västsahara denna rätt.

De tio länder som bidrar med mest personal till FN:s fredsbevarande insatser står för omkring hälften av insatsernas samlade personalstyrka. Av dessa tio stater har endast två antagit nationella handlingsplaner för säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Att dessa stater har handlingsplaner är extra viktigt för att agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska efterlevas. Sverige bör verka för att de stater som bidrar med personal till FN:s fredsbevarande insatser antar nationella handlingsplaner för resolution 1325 och ger stöd till detta arbete.

3. Demokratisk värdegrund i försvarssamarbeten, punkt 3 (M, C, KD, L)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Kerstin Lundgren (C), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD), Joar Forssell (L) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten är viktiga för vårt lands försvarsförmåga, för vår säkerhet. Sverige är ett land som bygger säkerhet tillsammans med andra, och den solidariska säkerhetspolitiken förutsätter att Sveriges agerande i händelse av kris eller krig är förutsägbart. Det ska inte råda några tvivel om att Sverige är ett land som tar ställning för vår och våra demokratiska grannars säkerhet närhelst den hotas av andra länder. Vi samarbetar också för att stärka den demokratiska värdegrund som förenar oss, och ingen ska heller tvivla på att vi står upp för den när det behövs. I dag

innebär Sveriges säkerhetspolitik en osäkerhet både för oss och för våra demokratiska grannländer.

4. Förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje, punkt 4 (S, V, MP)

av Kenneth G Forslund (S), Niklas Karlsson (S), Håkan Svenneling (V), Paula Holmqvist (S), Camilla Hansén (MP), Jamal El-Haj (S) och Mattias Ottosson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motion

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Utskottet menar att regeringen bör tydliggöra sin säkerhetspolitiska linje. Vi noterar att regeringen i skrivelsen understryker att de bedömningar vad gäller den säkerhetspolitiska och försvarspolitiska inramningen som regeringen redovisat i Totalförsvarspropositionen (prop. 2020/21:30) fortsatt gäller. I regeringens utrikesdeklaration som presenterades för riksdagen den 24 februari 2021 anförs att Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast och att vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Vi konstaterar att regeringens överväganden i proposition 2020/21:30 Försvarspolitisk inriktning 2021–2025 redovisades med utgångspunkt bl.a. i Försvarsberedningens säkerhets- och försvarspolitiska rapporter Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8). Försvarsberedningen utgör ett forum för konsultationer mellan regeringen och representanter för de politiska partierna i riksdagen om säkerhets- och försvarspolitiska frågor. Beredningen är formellt en utredning och påbörjade arbetet med ovan nämnda rapporter i januari 2017 på uppdrag av försvarsministern. Vi vill, liksom utrikesutskottet i betänkande 2018/19:UU12, understryka den betydelse Försvarsberedningen och dess ställningstaganden har för att lägga grunden för en faktabaserad och politiskt väl förankrad inriktning av Sveriges försvars- och säkerhetspolitik.

Vi vill också påminna om att utskottet i betänkandet 2020/21:UFöU4, i avsnittet om säkerhets- och försvarssamarbete med Finland, förslög ett tillkännagivande till regeringen att Sverige likt Finland bör uttala en Natooption. Något som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverade sig emot. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr 2020/21:133, 134). Vi konstaterar att frågan inte berörs i regeringens utrikesdeklaration 2021 och att utrikesministern i den efterföljande debatten klargjorde att regeringen inte avsåg att göra ett uttalande i enlighet med tillkännagivandet. Regeringens politik är långsiktig och tydlig, det som skapar osäkerhet kring Sveriges framtida politik är den majoritet som i december drev igenom beslutet om den s.k. Natooptionen.

5. Försvarssamarbete inom EU, punkt 5 (M, KD)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2 och avslår motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 4 och 7–9.

Ställningstagande

EU:s försvarssamarbete har fördjupats de senaste åren. Det försämrade säkerhetsläget, USA:s ökade fokus på Asien och Storbritanniens utträde ur unionen har varit viktiga faktorer som har drivit på denna utveckling. Ett Europa som tar större eget ansvar för sin säkerhet är i grunden bra. De ökade satsningar som görs på försvarsforskning och förmågeutveckling har också en stor potential att bidra till en starkare europeisk försvarsförmåga.

Vi ställer oss dock avvaktande till de förslag som framförts inom ramen för den s.k. ökade strategiska autonomi för EU, speciellt på det försvarsindustriella området. Vi tror i stället att de globala utmaningarna bör hanteras genom ett fördjupat transatlantiskt samarbete. Det är viktigt att Sverige är aktivt i det fortsatta försvarssamarbetet inom EU och driver på frågor som är viktiga för vår säkerhet och våra intressen. Bland annat handlar det om att tredjeländer ska få tillträde till finansiering från EU:s försvarsfond. Detta är betydelsefullt eftersom flera försvarsföretag som är verksamma i Sverige delvis är utlandsägda. För att Sverige ska kunna vara med och påverka krävs det att det finns en god dialog mellan regeringen, myndigheterna,

akademien och försvarsindustrin för att kunna identifiera intressanta förmågor och projekt där ett svenskt deltagande skulle ge ett mervärde för svensk försvarsförmåga och svensk industri. Det handlar även om att Sverige måste skapa verkningfulla samarbeten med likasinnade länder för att med kraft kunna driva prioriteringar som ökar säkerheten i vår del av världen.

Vi anser att samarbetet och dialogen mellan länderna i norra Europa i vid bemärkelse är av särskild vikt. Det gäller inte bara de nordiska och baltiska länderna utan även länder som Tyskland, Polen, Storbritannien och Nederländerna vilka spelar en viktig roll för framtida säkerhet och stabilitet i vår del av världen.

Sverige är i dag, vilket framgår tydligt av skrivelsen, medlem i ett antal multilaterala samarbeten som inte direkt faller under EU:s försvarssamarbete. Det gäller t.ex. Joint Expeditionary Force, European Intervention Initiative och Framework Nation Concept. Även här är det viktigt att det finns en tydlig svensk agenda för vad man vill uppnå med det svenska deltagandet samt en idé om i vilken riktning dessa samarbeten bör utvecklas för att göra dem så relevanta för Sverige som möjligt.

Slutligen måste krisberedskapsdimensionen i EU-samarbetet prioriteras. I takt med att risker för naturkatastrofer, pandemier och andra osäkerheter ökar måste EU ha ett robust samarbete där vi kan få hjälp av varandra i händelse av kris. De senaste åren har vi sett exempel på väl fungerande samarbete, som i samband med skogsbränderna 2018 när vi fick viktig hjälp av flera EU-länder – och tillfällen när samarbetet fungerat mindre bra, som i början av coronapandemin då samordningen brast på flera punkter. Det är glädjande att EU:s civilskyddsmekanism har förstärkts. Det arbetet måste dock fortsätta.

6. Försvarssamarbete inom EU, punkt 5 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 4 och 7–9 samt avslår motion

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det s.k. fredsprojektet EU militariserar nu i snabb takt och Sverige anpassar sig. Redan vid folkomröstningen om medlemskap i EU varnade Vänsterpartiet för riskerna att EU skulle utvecklas till ett militärt samarbete. Danmark såg

samma risker och valde därför att skriva in undantag i sitt avtal om EU-medlemskap. Den svenska regeringen ger sitt stöd till EU:s försvarsbygge, något som är ett historiskt misstag. Starka krafter inom EU arbetar för att militarisera unionen. Bakom detta står framför allt federalisterna i EU, som vill bygga ett militariserat Europas förenta stater. För dem var införandet av den gemensamma valutan, euron, en viktig framgång. Ett gemensamt försvar är den nya centrala delen i deras bygnadsplan för en EU-supermakt.

Ett svenskt stöd till EU:s försvarsbygge minskar våra möjligheter att vara en stark röst för fred och nedrustning både i Europa och i världen, när vi på detta sätt inordnar oss i forna kolonialmakters agerande med olika intressesfärer och bakvägen knyts till både kärnvapenmakter och Nato. Att som regeringen i detta läge peka ut EU som Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena gör denna utveckling än mer oroande. Jag är motståndare till det fördjupade försvarssamarbetet inom den strategiska kompassen. EU har gjort en säkerhetspolitisk omvärldsanalys och vill se en tydligare politisk strategisk inriktning för europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete. Den svenska alliansfriheten bör värnas, och den typ av säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete som den strategiska kompassen innebär försvårar alliansfriheten. Försvarssamarbetet inom EU bör inte fördjupas och regeringen ska motsätta sig alla förslag som leder i den riktningen.

En annan avgörande kraft bakom EU:s militarisering är det militärindustriella komplexet, de europeiska storföretag som producerar alla typer av vapen och militärutrustning. De vet att de kan göra enorma vinster med den kraftiga upprustning som planeras. Deras lobbyister springer i skytteltrafik till EU-kommissionen och EU-parlamentet för att få stöd för bygget av försvarsunionen.

Sverige har tidigare intagit en sunt skeptisk, i grunden negativ, inställning till militariseringen av EU. Vårt lands historia med mer än 200 år av fred är unik. Den viktigaste, om än inte den enda, förklaringen till detta är den militära alliansfriheten. Att regeringen bejakar EU:s militarisering, vars mål är en försvarsunion i nära samarbete med Nato, är ännu ett steg bort från den militära alliansfriheten. Dessutom sker det utan någon allmän och folkligt förankrad debatt.

Att säga ja till EU:s försvarsbygge innebär också att Sverige ställer sig på samma militära sida som de gamla stora kolonialmakterna i Europa. Den säkerhet som nu ska byggas med EU och en allt hårdare hoptvinning med Nato består av en hårt uppskruvad retorik och allt intensivare militärövningar och upprustningsprogram – och inte minst en ständigt ökande spänningsnivå.

Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. Vi är emot en gemensam säkerhets- och försvarspolitik för EU och det permanenta strukturerade samarbetet Pesco. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco.

År 2004 bildades Europeiska försvarsbyrån (EDA). Byråns syfte är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Europeiska försvarsbyrån växer och Sverige har anställd personal på plats. EDA är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrån. Sverige bör inte delta i vare sig Europeiska försvarsfonden eller Europeiska fredsfaciliteten, vars syfte är att bidra till fler gemensamma europeiska militära insatser.

7. Medlemskap i Nato, punkt 6 (M, C, KD, L)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Kerstin Lundgren (C), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD), Joar Forssell (L) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Natos och USA:s roll för Europas säkerhet är central och därför är det prioriterat att vårda och stärka den transatlantiska länken. Den fördjupning som har skett av Sveriges samarbete med Nato de senaste åren under regeringar av olika politisk färg har varit positiv. Det gäller t.ex. avtalet om värdlandsstöd och Sveriges deltagande i Enhanced Opportunities Partners (EOP).

Sverige är ett uppskattat partnerland till Nato som bidrar med kvalitet till gemensamma övningar och insatser. Samarbetet är värdefullt för Sverige för att det säkerställer vår interoperabilitet med Nato, ger Försvarsmakten möjlighet att delta i komplexa övningar som stärker vår egen förmåga och bidrar till fred och säkerhet genom deltagande i Natoledda insatser utomlands.

Allt detta stärker Sveriges länk till Nato och det transatlantiska samarbetet, men det medför inga solidariska försvarsgarantier, vilket är en avgörande brist. Endast fullvärdiga medlemmar av denna försvarsallians kan räkna med sådana garantier.

Händelseutvecklingen den senaste tiden både i USA och i Sverige ökar hoppet om att samarbetet inom Nato ska fungera bättre samt att det nu finns en ökad öppenhet i det svenska förhållningssättet till Nato. Det handlar dels

om att den nya administrationen i Washington som tillträdde i januari 2021 har en mer positiv syn på Natosamarbetet och värdet av den transatlantiska länken efter några år av mer frusna relationer under president Trump, dels om att en majoritet av riksdagen i december 2020 ställde sig bakom införandet av en Natooption i Sveriges säkerhetspolitiska linje. Detta var en tydlig indikation på att det säkerhetspolitiska landskapet i Sverige håller på att ritas om i riktning mot en mer realistisk position där alla vägar, inklusive ett svenskt Natomedlemskap, hålls öppna. Regeringen som den verkställande makten i Sverige ansvarar för utrikespolitiken, men vad en riksdagsmajoritet anser och uttalar har självfallet betydelse i en parlamentarisk demokrati. Därför är det viktigt att regeringen i praktisk handling inleder ett arbete för en svensk Natooption.

Regeringen bör därför bjuda in alla riksdagens partier till breda samtal om Sveriges säkerhetspolitiska linje och hur en Natooption kan bli en del av denna. Regeringen bör även återkomma med besked om processen för hur regeringen avser att förankra och få stöd för en ny svensk säkerhetspolitisk linje. Vi har tidigare även pekat på behovet av att det tillsätts en ny utredning av Sveriges internationella försvarssamarbeten, inklusive Nato. Det är särskilt viktigt att en sådan utredning lägger särskild tonvikt på en analys av samarbetet inom Nato och redovisar hur Sverige skulle kunna bli medlem av Nato och vilka konsekvenser ett eventuellt svenskt Natomedlemskap skulle få när det gäller ekonomiska åtaganden och andra säkerhetspolitiska samarbeten samt för Sveriges säkerhetspolitiska situation och läget i Sveriges närområde. Behovet av en sådan utredning har blivit ännu tydligare efter riksdagens tillkännagivande till regeringen om införandet av en svensk Natooption.

Det förändrade säkerhetspolitiska läget betyder att mer behöver göras för att utveckla och fördjupa de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena. I dag saknar Sverige garantier för att andra länder vill hjälpa oss att försvara vårt land vid en säkerhetspolitisk kris. Vi vill därför att Sverige ska gå med i Nato, både för att stärka vårt eget försvar och för att bidra till säkerheten i vårt närområde. Vi bestämmer själva när och hur vi söker medlemskap men vi eftersträvar nära samarbete med Finland, med målet att båda länderna ska bli medlemmar samtidigt. Vi eftersträvar även en bred politisk samsyn. Det nära och speciella försvarssamarbetet med Finland ersätter på intet sätt behovet av medlemskap i Nato.

8. Världlandsavtal med Nato m.m., punkt 7 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Under en lång tid har Sveriges försvar tvinnats allt tätare samman med Nato. Under samma tid har Nato och Natoländer genomfört tre extremt misslyckade krig i Afghanistan, Irak och Libyen som starkt bidragit till den flyktingkatastrof EU nu misslyckas med att hantera samt framväxten av terrororganisationen Daish med spridning till bl.a. Mali dit nu svenska soldater skickats. Vårt deltagande i Afghanistankriget har utvärderats med tämligen förödande kritik, men trots det fortsätter det organisatoriska hoptvinnandet med både Natostrukturer och Natoländer. Förutom deltagandet i Partnerskap för fred (PFF) har en svensk ambassad upprättats vid Natos högkvarter. Sverige deltar också i Nato Stratcom i Riga och Natos cybercenter i Tallinn. Tillsammans med flera bilaterala avtal med länder som t.ex. Polen eller som en del av den brittiska snabbinsatsstyrkan JEF och liknande binds Sverige allt hårdare vid Nato. Samtidigt som allt detta drar resurser från vårt eget försvar är det svårt att se på vilket sätt det höjer Sveriges försvarsförmåga. Strävan efter ökad interoperabilitet gör oss dessutom alltmer beroende av Nato och skapar bilden av Sverige som inofficiell Natomedlem. Sverige deltar i dag i en rad internationella samarbeten som, trots att de genomförs till relativt höga kostnader, inte förmår skapa säkerhet – vare sig för Sverige eller för vår omvärld. Sverige ska ha en offensiv freds- och säkerhetspolitik som sätter demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter i centrum. Resurser bör flyttas från några av våra största militärt inriktade internationella samarbeten till förebyggande och säkerhetsskapande åtgärder. Sveriges försvar integreras i allt högre utsträckning i Natos strukturer och med Natoländernas försvarsorganisationer. Ett exempel är den svenska utbildningsinsatsen i Irak som har kommit att förändras till sin karaktär och i praktiken kommit allt närmare Natoinsatsen NMI. Svenska militärer ska inte ingå i Natostaber. Regeringen bör återkomma med förslag om detta.

Samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato bör snarast rivas upp, eftersom det minskar trovärdigheten i vår militära alliansfrihet utan att ge garantier för en ökad militär säkerhet för Sverige. Tvärtom ökar Natostyrkor på svenskt territorium spänningen i vårt närområde. I och med den ökade närheten till Nato riskerar Sverige att dras in i förödande krig och konflikter. I och med att vi deltar i en alltmer upptrappad retorik-, övnings- och rustningsspiral både höjer vi spänningen och riskerar att av rena misstag förorsaka förluster i människoliv. Detta samarbete har nyligen illustrerats genom Aurora 17, den största svenska försvarsmaktsövningen på mer än 20 år. Med USA i spetsen deltog hela sex Natoländer i denna övning. Detta är ytterligare ett steg i fel riktning och bidrar till den spiral som snarare minskar vår nationella och mänskliga säkerhet än motsatsen.

9. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 8 (M, KD)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 1 och
avslår motion
2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges försvarssamarbete med Finland intar en särställning i Sveriges försvars- och säkerhetssamarbeten med andra länder. Med Finland delar vi en lång gemensam historia och vi delar också gemensamma framtidsutmaningar.

Ökade säkerhetsutmaningar i såväl Östersjöregionen som Arktis understryker betydelsen av ett fortsatt starkt försvarssamarbete med Finland, men även med övriga nordiska länder. Det svensk-finska försvarssamarbetet har fördjupats under en längre tid under regeringar av olika politisk färg både i Sverige och i Finland. Det var t.ex. under alliansregeringen i Sverige som det togs initiativ till den första större handlingsplanen för försvarssamarbetet, och det var under den nuvarande rödgröna regeringen i Sverige som lagstiftning om operativt militärt stöd mellan länderna antogs.

När den ovannämnda lagstiftningen om operativt stöd antogs hade vi velat att den i stället hade haft ett bredare anslag än att bara gälla Sverige och Finland. En viktig grund för svensk säkerhet är antagandet att vi i händelse av krig kommer att få hjälp västerifrån, av främst Natoländer via Norge. Utifrån antagandet om hjälp från Nato och det faktum att vi bygger vår grund- och krigsorganisation på detta vore det naturligt om lagstiftningen i fråga om operativt militärt stöd även inkluderade möjligheten att ge och ta emot stöd från samarbetspartner inom Norden, EU och Nato. Det skulle även vara i linje med den svenska solidaritetsförklaringen.

Försvarsberedningen har också uttalat att Sverige så långt som möjligt måste utveckla möjligheterna till gemensam operativ planläggning med Finland samt i största möjliga utsträckning samordna planeringen med Norge, Danmark, Storbritannien, USA och Nato. Utöver det rent militära samarbetet med Finland och de nordiska länderna bör även samarbetet för att möta hybridhot förstärkas. Genom att skapa gemensamma strukturer för att dela information om hotbilden samt att även kunna samordna våra konkreta verktyg för att ingripa mot t.ex. cyberattacker, desinformation och sabotage stärks vår

gemensamma försvarsförmåga. Det samarbetet kan med fördel även utsträckas till att inkludera partner som Ukraina som har värdefulla erfarenheter av att utsättas för rysk hybridkrigföring.

10. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 8 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motion

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Nordic Defence Cooperation (Nordefco) är en viktig del av det samarbetet. Det finns möjligheter att fördjupa samarbetet med våra nordiska grannländer, i synnerhet Finland, på en rad områden inom försvarspolitiken. Ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för effektiviserad resursanvändning, ökad effekt och ökad militär förmåga är positivt, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende säkerhetspolitiken och det nationella försvaret. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. Det nordiska samarbetet ska inte ersätta svensk förmåga, utan de ska komplettera varandra.

Att flera av de nordiska länderna är medlemmar i Nato komplicerar naturligtvis ett nordiskt försvarssamarbete. Det är därför av vikt att hitta former för ett ökat samarbete utan att det för oss närmare Nato. Ett ökat nordiskt samarbete inom försvars- och säkerhetsfrågor kan fungera som en motvikt till högerns och Socialdemokraternas närmande till Nato, särskilt i en tid när spänningarna inom Nato är allt tydligare och flera av Natos medlemsländer, som Turkiet, Polen och Ungern, utvecklas i helt fel riktning när det gäller respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Europas längsta gräns mellan två länder går mellan Sverige och Norge, framför allt genom bergskedjan Skanderna. Historien har visat att de svensk-norska kontakterna och kommunikationerna är av yttersta vikt vid en kris.

Det finns starka säkerhetspolitiska skäl att i högre utsträckning betrakta Norden som en geopolitisk helhet. Åland har historiskt haft en särskild ställning vad gäller militär närvaro. Med bakgrund i det s.k. Ålandsservitutet har Åland demilitariserats och sedermera neutraliserats. Sverige ska stå upp

för ett demilitariserat och neutraliserat Åland och vara tydligt gentemot omvärlden med att ett ökat militärt samarbete mellan Sverige och Finland inte innebär några avsteg från detta. Regeringen nämner inte i skrivelsen att Åland är en demilitariserad zon. Det är viktigt att tydliggöra, inte minst för omvärlden, att det nära svensk-finska samarbetet också innebär upprätthållandet av Åland som demilitariserad zon. Regeringen bör därför tydliggöra att det svensk-finska samarbetet också innebär upprätthållandet av Åland som demilitariserad zon.

11. Försvarsförbund med Finland, punkt 9 (SD)

av Björn Söder (SD), Roger Richthoff (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Försvarssamarbetet med Finland har utvecklats under många år och det finns samarbete på många områden. Det intar en särställning bland försvarssamarbetena och har en stor möjlighet att utvecklas vidare eftersom Sverige och Finland möter liknande säkerhetspolitiska utmaningar med hänsyn till ländernas geografiska läge. Sverige och Finland har därutöver starka kulturella och politiska band och en lång gemensam historia. Det nuvarande samarbetet bör ha som mål att utvecklas till ett gemensamt försvarsförbund. Genom ett försvarsförbund höjs tröskeleffekten och nya strategiska djup skapas, vilket stärker ländernas försvarsförmåga. Ett försvarsförbund med Finland ska inte som uttalat syfte ha ett försvar mot en utpekad part utan syftar till att befria de båda länderna från eventuella yttre politiska och militära påtryckningar.

12. Försvarssamarbete med länder utanför Norden, punkt 10 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 3, 5 och 6.

Ställningstagande

Riksdagen gav genom godkännandet av propositionen Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali (prop. 2019/20:86) sitt medgivande till ett svenskt deltagande i den franska militära insatsen Task Force Takuba i Mali om högst 250 personer. Vänsterpartiet röstade emot propositionen. Task Force Takuba är en del av den franska insatsen Barkhane. Den skiljer sig från FN:s fredsbevarande insats Minusma genom att vara en offensiv insats som är inriktad på bekämpning av beväpnade terroristgrupper, och det är därmed en insats som innebär mycket större risker för den utsända personalen. I propositionen beskrivs den folkrättsliga grunden för ett svenskt deltagande i Task Force Takuba. För det är en förutsättning att det finns en tydlig folkrättslig grund för att delta i internationella insatser. Alla beslut om militärt våld som en sista utväg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna ska fattas på FN:s uppdrag eller annan folkrättslig grund. Samtidigt är det viktigt att göra en enskild bedömning i varje enskilt fall.

Nu har vi två militära insatser i Mali, varav en alltså är en offensiv insats under ledning av Frankrike. Att delta i enskilda länders militära insatser i stället för att satsa på FN-insatser är en utveckling som jag inte stöder. Regeringen bör dra tillbaka det svenska deltagandet i den franska militära insatsen Task Force Takuba i Mali.

European Intervention Initiative (EI2) inrättades på franskt initiativ. Enligt skrivelsen syftar EI2 till att utveckla en gemensam strategisk kultur mellan de deltagande länderna. Gemensam strategisk lägesanalys, scenarioutveckling, planering, stöd till insatser och doktrinutveckling är exempel på samarbetsområden som nämns i skrivelsen. EI2 är inte ett militärt samarbete som gynnar Sveriges intressen. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna EI2.

Joint Expeditionary Force (JEF) är ett ramverk för en snabbinsatsstyrka som leds av Storbritannien och inkluderar nio länder i norra Europa. Sverige bör lämna den brittiska snabbinsatsstyrkan JEF. Storbritanniens aviserade ökning av taket för antalet stridsspetsar för kärnvapen bryter mot icke-spridningsavtalets (NPT) krav på att även de fem kärnvapenländerna ska nedrusta. Storbritanniens agerande kan leda till att det blir en global rustningsspiral och motverka Sveriges ambitioner vid höstens uppföljningskonferens för NPT-avtalet.

USA har världens i särklass största militär. Man har ett omfattande innehav av kärnvapen, en stor militärindustri och många militärbaser runt om i världen. USA har särskilt efter andra världskriget fört en imperialistisk politik runt om i världen där man genom hot eller användande av militär makt påverkat

utvecklingen i en rad länder över hela världen. Hur man har motiverat sitt användande av militär makt har varierat, men huvudmotivet har alltid varit att säkerställa USA:s ekonomiska och politiska intressen i världen. Vänsterpartiet har under lång tid kritiserat såväl USA:s imperialistiska politik i allmänhet som enskilda militära angrepp och krig. Sverige har under lång tid ökat sitt militära beroende av USA, dels genom att anpassa sig till och närma sig Nato, dels genom stor vapenimport från USA. De senaste åren har antalet gemensamma övningar med amerikansk militär ökat kraftigt. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet sedan länge kritiserar, då den inte bidrar till ökad säkerhet utan i stället ökar spänningarna i vårt närområde. År 2018 undertecknade Sverige, Finland och USA en trilateral avsiktsförklaring om fördjupat försvarssamarbete. Sverige gynnas inte av ett fördjupat samarbete med USA utan det ökar i stället hotbilden mot oss. Det trilaterala samarbetet med USA bör därför avvecklas.

13. Samarbete med Storbritannien efter Brexit, punkt 11 (M, C, KD, L)

av Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Kerstin Lundgren (C), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD), Joar Forssell (L) och Hans Rothenberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3586 av Allan Widman m.fl. (L) yrkande 1 och

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Storbritanniens utträde ur den europeiska unionen har förändrat dynamiken i det europeiska försvarssamarbetet. Flera konkreta åtgärder för att utveckla EU:s försvarssamarbete, som att inrätta den europeiska försvarsfonden (EDF), har också vidtagits. Det är i grunden positivt att det finns en önskan att stärka försvarsförmågan hos länderna inom EU, men det får inte innebära att Storbritannien hamnar utanför det europeiska försvarssamarbetet i framtiden.

Storbritannien besitter en avsevärd militär kapacitet som även fortsättningsvis bör samordnas med EU:s. Sverige har även en tradition av ett gott samarbete med Storbritannien på försvars- och säkerhetsområdet där vi också har liknande intressen och värderingar. Sverige bör därför vara drivande inom EU för att inkludera Storbritannien som en stark och integrerad part i ett fortsatt samarbete på försvars- och säkerhetsområdet. Försvarsberedningen

har också varit tydlig på denna punkt i bred politisk enighet. Beredningen ”understryker vikten av att finna en överenskommelse som möjliggör fortsatt samarbete på de utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska områdena”.

Vidare framhåller Försvarsberedningen även att Storbritannien fortsättningsvis bör omfattas av den svenska solidaritetsförklaringen. Den säger att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Som en konsekvens av det nya avtalet mellan EU och Storbritannien kommer det inte att upprättas något institutionellt samarbete inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken mellan parterna. Det innebär även att Storbritannien till skillnad från EU-medlemmar och nordiska länder per definition inte heller omfattas av den svenska solidaritetsförklaringen. Regeringen bör därför verka för en omformulering av den svenska solidaritetsförklaringen så att Storbritannien omfattas av den även framgent.

Särskilda yttranden

1. Förtydligande av Sveriges säkerhetspolitiska linje, punkt 4 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Vänsterpartiet står bakom reservation 4 och anser att regeringens säkerhetspolitiska linje inte behöver förtydligas. Vi vill dock tydliggöra att vi inte står bakom regeringens säkerhetspolitiska linje eftersom vi bland annat är kritiska till regeringens närmanden till Nato. Vänsterpartiets åsikt återfinns bland annat i reservation 3 och 8 i betänkande 2020/21:UFöU4.

2. Europeiska fredsfaciliteten (M)

Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M), Jan R Andersson (M) och Hans Rothenberg (M) anför:

Den Europeiska fredsfaciliteten ska nu upprättas. Det nya instrumentet kommer att ha en budget på 5 miljarder euro för perioden 2021–2027 och ska finansieras genom årliga bidrag från medlemsstaterna.

Tanken med faciliteten är att göra det möjligt för EU att för första gången komplettera sina gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska (GSFP) uppdrag och insatser i värdländer med det som beskrivs som ”biståndsåtgärder” som kan vara att ”tillhandahålla militär- och försvarsrelaterad utrustning, infrastruktur och assistans, på begäran av tredjeländer eller av regionala och internationella organisationer.”

Därmed kan Sverige direkt eller indirekt medverka till att förse stridförande parter i väpnade konflikter med krigsmateriel. Inte bara möjliggöra export utan också bekosta detta. I grunden handlar det om ett synsätt som delvis står i kontrast till nuvarande lagstiftning i Sverige som möjliggör svensk vapenexport. Det är anmärkningsvärt att regeringen nu ställt sig bakom denna facilitet utan större och bredare debatt.

I grunden motsätter sig inte Moderaterna denna facilitet utan välkomnar ett starkare och mer effektivt EU även inom detta område. Däremot finns det anledning att tydliggöra de steg som tas och också den diskrepans som nu visas av regeringen mellan att medverka till att förse länder och stridande med vapen i förhållande till svensk försvarsmaterielexport.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:56 Internationella försvarssamarbeten.

Följdmotionerna

2020/21:3810 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlig prioritering av de internationella försvarssamarbetena och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra den praktiska nyttan för Sverige i varje internationellt försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utveckla det finska försvarssamarbetet till ett försvarsförbund och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3814 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör öka sitt engagemang för det fredsförebyggande arbetet både nationellt och internationellt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra att det svensk-finska samarbetet också innebär upprätthållandet av Åland som demilitariserad zon och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör dra tillbaka det svenska deltagandet i den franska militära insatsen Task Force Takuba i Mali och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna European Intervention Initiative (EI2) och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att lämna den brittiska snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF) och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att utveckla det trilaterala samarbetet med USA och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrån och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör delta i vare sig Europeiska försvarsfonden eller Europeiska fredsfaciliteten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att reformera de fredsbevarande insatserna enligt förslagen i motionen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att säkerställa att svensk militär inte deltar i Natostaber och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato snarast bör rivras upp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3816 av Pål Jonson m.fl. (M, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges samarbete med Finland och samarbetet inom Norden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges samarbete inom EU och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges samarbete med Nato och USA och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska gå med i Nato och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges samarbete med Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3832 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och fördjupa Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och att Sverige ska söka medlemskap i Nato, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för de internationella försvarssamarbetena alltid ska ta ställning för våra demokratiska grannars säkerhet och den demokratiska värdegrund som förenar oss och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver tydliggöra sin säkerhetspolitiska linje och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:3586 av Allan Widman m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Storbritannien en unilateral solidaritetsförklaring och tillkännager detta för regeringen.